

HoryZonty patrili vode, prišli rybári, polárnik aj moreplavec

Ako sa dá driftovať v ľade, napiect' torta v základnom tábore, ako sa ťahajú z vody vzácne hlavátky, ale že sa aj púšťajú naspäť, či ako sa pádľuje v kajaku cez niekoľ'kometrové vlny Atlantiku, sa mohli dozvedieť návštevníci tohtoročného festivalu HoryZonty.

TRENČÍN. 21.11.2014. Festival priniesol aj päť filmových blokov, dvanásť hodín premietania, 28 filmov, v ktorých nechýbalo napätie, adrenalín, nádherné pohľady na prírodné scenérie snád' všetkých kontinentov, obdivuhodné výkony na ľadovci, v podzemí jaskynných systémov, či na kajakoch, bajkoch. Ponúkol tie najlepšie a na medzinárodných filmových festivaloch oceňované filmy.

HoryZonty dávajú priestor aj neprofesionálnym filmárom, ktorí pri potulkách za poznaním, dobrodružstvom, adrenalínom zaznamenávajú svoje zážitky na kameru a chcú sa podeliť s nimi aj s ostatnými. Tento rok súťažilo deväť filmov, tradične o dve ocenenia, odbornej poroty i divákov. Tí si za svojho víťaza vybrali film Castle Run. V dokumente o slovenských hradoch partia parkouristov predstavuje svoj šport na pozadí malebných zákutí slovenských hrádov. Porota zasa ocenila film Kazachstan slovenského kajakára Pavla Andrassyho o splavovaní divokých riek v troch rôznych pohoriach Ťan-Šan, Čungaria a Altaj. Vode bol tematicky venovaný špeciálny blok podujatí s názvom Dobrodružstvá vo Vyšehradskom regióne, podporený International Visegrad Fund.

Festival otvoril film Pavla Barabáša Polárnik. Na najchladnejšie miesta zemegule prenieslo návštevníkov rozprávanie polárnika Petra Valušiaka. Je prvým Slovákom, ktorý sa v roku 1996 postavil na Južný pól, sám sa pokúsil zdolať trasu dlhú 2200 km naprieč Antarktídou. Na opačnej strane, v Arktíde prešiel z Ruska cez Severný pól do Kanady. Z tohto pochodu vznikol film 118 dní v zajatí ľadu. „Oblasť Arktídy je akoby rieka, kde prúdia kryhy ľadu. Sú tu aj dosť rýchle prúdy, keď je priaznivý drift (pohyb ľadu) tak sa kryha za noc preplaví aj 25 km. To je zvláštnosťou Severného pólu, ak na jednom mieste položíte fľašu na oslavu dobytia pólu, na druhý deň ju už nájdete o kilometre inde. Severný pól je kus ľadu, ktorý sa točí,“ povedal Valušiak. Putovanie ľadu sa pokúsili využiť aj prvé polárne expedície - nechali svoje lode zamrznúť a unášať na kryhe. Vo večnom ľade zostali zachované aj stopy po prvých polárnikoch. Éra výprav nastala koncom 19. storočia, rozmach na začiatku 20. O priekopníkoch dobývania pólů i o dramatických osudoch a tragických koncoch mnohých výprav porozprával trenčiansky horolezec Jaro Dutka. Ich dnešnú podobu priblížil Valušiak. Aj keď prírodné a poveternostné podmienky sú stále rovnaké, zmenilo sa vybavenie, oblečenie, zásobovanie, technika. „Umenie starých pánov, ktorí chodili dobývať póly pred 100 rokmi je obdivuhodné. Boli to skutoční objavitelia, nevedeli kam idú, do čoho, čo ich čaká. Dnešné expedície presne vedia, ako to tam vyzerá, všetko je zamerané, samozrejmy je satelitný telefón,“ dodal Valušiak.

Tematickej novinke festivalu športovému rybolovu patrili druhý večer festivalu. Trenčan Jaroslav Sámela spoločne s Petrom Procházkom z Česka prezradili, ako sa chytajú majestátné hlavátky vo vodách mongolských riek, prečo a čím ich táto krajina tak očarila, že sa sem stále vracajú. Ich rozprávanie a prezentácia filmu i fotografií z výprav zaujala divákov až natoľko, že večer končil pred polnocou. Rybári v hľadisku sa zaujímali aj konkrétne veci, technické vybavenie, techniku chytania, kŕmenie. Ako obaja viackrát zdôraznil, chytené ryby nekončia na pekáči, úlovkom je spoločná fotografia. „Ryby nezabíjame, púšťame ich naspäť, je to športová záležitosť,“ hovorí Procházka.

„Zaobchádzame s nimi opatrne. Mali sme skúsenosť, že jednu veľkú hlavátku sme chytili viackrát, zistili sme to podľa fotografií. Dokážeme to rozoznať podľa špecifického sfarbenia a znakov,“ doplnil Sámela.

Obaja opísali Mongolsko ako krásnu krajinu, ktorá sa dá do nekonečna poznávať. „Pre športový rybolov sú tam vynikajúce podmienky. Mongoli nie sú rybári, sú najmä lovci a ryby pre nich sú nepodstatnou záležitosťou, ale za tých 25 rokov, čo tam chodíme, sme ich naučili ryby chytať,“ skonštatoval Procházka.

Aj Sámela plánoval pred rokmi, pred svojou prvou výpravou navštíviť Mongolsko raz a potom chodiť aj inde, do Kanady, Aljašku. „Keď som zistil, čo všetko sa tam dá vidieť, každý rok sa snažím našetriť, aby som sem mohol ísť. Je to obrovská krajina rozlohou ako tri štvrtiny Európy, prirástla mi k srdcu, stále sú tam mesta, kde som nebol, nové revíry, nové výzvy,“ vyznal sa Sámela.

Festival zakončil Gábor Rakonczy z Maďarska a jeho pútavé rozprávanie o plavbe naprieč Atlantikom, ktorú absolvoval sám. Domovom sa mu stal na 77 dní kajak dlhý 7 metrov, široký 1,5 metra. Denne pádloval aj 16 hodín. „Bola to pomerne malá loď, kam som musel nabalit' všetky potrebné veci, potraviny, šatstvo. Ak by som niečo zabudol, už to ničím nenahradím. Dôležitejšie ale je, že tu človek môže využiť iba tie vedomosti, ktoré má v hlave. V kritických situáciách sa musí spoľahnúť iba na seba, buď to vyrieši alebo nie.“ Takým kritickým bol 33. deň, kedy sa jeho loď v búrke, pri viac ako šesťmetrových vlnách prevrátila hore dnom, neupevnený náklad zmenil ťažisko lode, naviac cez malý vetrací otvor na kajute začala do lode tiecť voda. V tejto situácii racionálne odhadol svoje šanca ako mizivé. „Bol to hrôzostrašný pocit, bolo mi jasné, že som všetko zbabral a pokazil a mám ešte tak 8 minút, kým bude po mne,“ opisuje dramatické momenty a pokračuje. „Vtedy sa stala zvláštna vec, racionálne som vedel, že sa utopím, ale vo vnútri som zrazu cítil, že sa mi podarí zachrániť. Nemal som samozrejme ani potuchy ako, ale ako tento pocit zatláčal racionalitu do úzadia, prišlo riešenie. Spojiť sily s prírodou, s vlnou a prevrátiť loď. Otázka bola, či taká vhodná vlna príde za dve minúty, ale prišla. Bol to pocit znovuzrodenia. Po tomto zážitku už nič nie je, ako predtým. Potom som sa plavil ešte 44 dní, kým som pristál,“ dopovedal. Pridal ešte jedno posolstvo. „Náš život je jedinečný, neopakovateľný, treba ho využiť na to, čo chceme dosiahnuť. Každý deň je dôležitou súčasťou života, ak má človek akýkoľvek plán alebo cieľ, je veľmi dôležité, aby pre ich dosiahnutie urobil čokoľvek. Ja som sa nikdy predtým neplavil, nemal som peniaze, ale veľmi som chcel. Dodnes som sa preplavil cez Atlantik už šesťkrát.“

O prekonávaní samého seba boli aj sprievodné podujatia. Bežecké preteky sprevádzajú festival už päť rokov. Trať dlhá 5,5 kilometra vedie cestičkami lesoparku Brezina. Počet pretekárov každým rokom pribúda a tento rok bežalo 124 mužov a žien, ako aj 146 detí. Ako povedal organizátor behu Juraj Hudák, zvíťazil Štefan Štefina z Dubnice. Niektorým bežcom beh nestačil a odbehli si aj pod Farské schody, kde sa konala súťaž vo vynáške pivového sudu na čas. Aj víťaz behu si po prvý raz vyskúšal trať dlhú 105 schodov. „Náročne od začiatku do konca,“ povedal Štefina, pre ktorého schody nie sú problémom, pretože je niekoľkonásobný majster Slovenska v behu do schodov. „Vynáška bol extrém, maximálne zaťaženie celú minútu. S pretekmi behu do schodov sa to nedá porovnať, tam ideme bez záťaže,“ porovnal. Víťazom bol aj Matej Kapusta z Banskej Bystrice, ktorý je na vozičku a schody zdolal štýlom fúrik, teda po rukách s pomocou kamaráta Juraja Oravca za 4,31 min. Trať absolvoval aj smerom dole. Opäť po rukách.

Krosná naložené pivovým sudom vážiacim 50 resp. 30 kilogramov vyniesli všetci súťažiaci, 29 mužov a 14 žien. S batôžkou o váhe prispôsobenej veku vybehlo aj 52 detí. „Rekord tento rok nepadol, aj keď sa k nemu víťaz mužov Jakub Dudáš z KST Kolačín priblížil,“ referuje

organizátor Martin Lesaj. Kategóriu žien vyhrala Veronika Ferančíková, už po tretíkrát. Preteky Nosičov sen patria k festivalu neodmysliteľne od tretieho ročníka a už má svojich pravidelných účastníkov. „Prídu každý rok, nemajú ambície vyhrať, len si chcú preveriť kondíciu,“ dodal Lesaj.

V Posádkovom klube bolo počas festivalu stále rušno, mnohí návštevníci neobišli panely s výstavami. Tých bolo hneď niekoľko. Skalický grafik, dizajnér a fotograf Eduard Timko vystavoval reportážne fotografie z jeho ciest po Južnej Amerike a Afrike. Téma tohtoročnej fotosúťaže bola: „Kto z koho“. Z viac ako 130 zaslaných snímok vybrala porota na výstavu 40 a zároveň rozhodla aj o tých najlepších. Výstava nie fotografií, ale grafik autorky Zuzany Jargašovej priblížila krajinu pod majestátnymi Himalájami. Tá priniesla so sebou aj ďalšie svoje práce a vo workshope Kúzelné uzlenie predviedla záujemcom, ako sa dajú vyrábať zaujímavé vecičky z použitím horolezeckých potrieb, lán, karabín. V inom workshope zase Jaroslav Dutka vysvetlil, ako variť v prírodných podmienkach. „V prírode sa dá piecť chlieb aj torta, či urobiť popcorn. Treba to vedieť, je to umenie,“ povedal. V detskom kútiku sa konal workshop pre deti s názvom Inšpirovaní prírodou.

Budúci rok oslávi festival desiate výročie. „Ani sa nám nechce veriť, že je to už toľko rokov. Stovky filmov, desiatky hostí, napätie, adrenalín, kamarátstvo, ale aj zábava a predovšetkým neuveriteľné výkony ľudí, pri mapovaní neznámych ciest v horách, ale aj pod zemským povrchom a nezlomná vôľa ísť stále ďalej. Ďakujeme,“ povedala na záver riaditeľka festivalu Mária Dutková.

Ľuboslava Sedláková / PR HoryZonty